

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

## The 2<sup>nd</sup> STOU Graduate Research Conference

การผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุโขทัย

### Para Rubber Production and Marketing by Farmers in Song Dao District of Sakon Nakorn Province

กนิษฐา วรรณชาติ (Kanittha Wannachat)\* สมจิต โยทะคง (Somchit Yotakhong)\*\*

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)\*\*\*

#### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตยางพารา (2) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา (3) สภาพการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร (4) ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่อการผลิตและการตลาดยางพารา (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุโขทัย

วิธีการดำเนินการวิจัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 ราย ที่ผ่านการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุโขทัย ด้วยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ และการแปลความหมาย สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 62.40 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.01 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การผลิตยางพาราเฉลี่ย 7.77 ปี จำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.40 คน พื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 26.79 ไร่ เกือบทั้งหมดมีพื้นที่ผลิตยางพาราเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก เกือบครึ่งประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง รายได้ในการผลิตยางพาราเฉลี่ย 295,633.23 บาทต่อปี รายจ่ายในการผลิตยางพาราเฉลี่ย 50,682.80 บาทต่อปี (2) โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในการผลิตและการตลาดยางพาราอยู่ในระดับปานกลาง (3) เกษตรกรเกือบทั้งหมดปลูกยางพันธุ์ RRIM600 อายุยางที่เปิดกรีดยเฉลี่ย 6.69 ปี มากกว่าครึ่งใช้ระบบกรีดยหนึ่งในสามของต้นสองวันเว้นหนึ่งวัน ผลผลิตเฉลี่ย 224.33 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าสองในสามผลผลิตยกขึ้นด้วย ส่วนใหญ่ขายให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น มีการรวมกลุ่มและประมวลราคายางพารา (4) สภาพทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ ระดับความรู้ และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารามีความสัมพันธ์ต่อการผลิตและการตลาดยางพาราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (5) เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านการผลิตเกษตรกรมีปัญหามากในเรื่องการขาดน้ำในช่วงฤดูแล้ง ส่วนด้านการตลาดเกษตรกรมีปัญหามากในเรื่องราคายางพาราไม่แน่นอน ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรเสนอให้มีโครงการขุดบ่อน้ำเพื่อการเกษตร และเสนอให้รัฐบาลควบคุมราคายางพาราไม่ให้ตกต่ำ

**คำสำคัญ** การผลิตและการตลาด ยางพารา จังหวัดสุโขทัย

\* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช au06@hotmail.com

\*\* รองศาสตราจารย์ ประจำแผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agasysom@stou.ac.th

\*\*\* รองศาสตราจารย์ ประจำแผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agaskbum@stou.ac.th

**Abstract**

The objectives of this study were to study (1) social and economic state of farmers who had produced Para Rubber in Song Dao District, Sakon Nakhon Province; (2) their fundamental knowledge of Para Rubber production and marketing; (3) the state of their Para Rubber production and marketing; (4) the correlation between their social and economic state and their Para Rubber production and marketing; and (5) their problems and suggestions on their Para Rubber production and marketing.

The research methodology was done by collecting data from 186 samples selected from farmers who were registered as farmers who had produced Para Rubber in Song Dao District, Sakon Nakhon Province. The data were collected by using structural interview form. The statistics used for data analyze were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, range, and interpretation by using the correlation analysis in hypothesis testing.

The findings of this study were as follows: (1) More than half of the studied farmers were male, with average age at 49.01 years. Their highest level of education was bachelor degree level. The average duration of their experience in Para Rubber production was 7.77 years. The average quantity of the labor in their family was 3.40 persons. The average of their area using for Para Rubber plantation raising was 26.79 Rai. Almost all of them had their own land for Para Rubber plantation raising. The main occupation of most of them was a farmer, while the subordinate occupation of almost half of them was a hired worker. Their average income obtaining from Para Rubber production was 295,633.23 Baht per year, while their average expenditure spent on Para Rubber production was 50,682.80 Baht per year; (2) The studied farmers generally had fundamental knowledge of Para Rubber production and marketing at medium level; (3) The variety of Para Rubber almost all of them had raised was RRIM600. The average age of Para Rubber tree which could be split across their stem was 6.69 years. More than half of them split across the stem of Para Rubber trees at one-third of the length of their stem every other two days. The average quantity of their Para Rubber productivity was 224.33 Kg/Rai. More than two-thirds of them had produced Para Rubber in the figure of a cup. Most of them sold their Para Rubber production to Para Rubber collectors who united with each other to bid for the selling price of Para Rubber; (4) It was found that their social and economic state, the level of their education, and their fundamental knowledge of Para Rubber production and marketing correlated with their Para Rubber production and marketing at .01 statistical significance; and (5) It was found that they generally had problems with their Para Rubber production and marketing at medium level. Their problem, at much level, in the production aspect was the lack of water supply to their Para Rubber plantation during dry season, while their problem, at much level, in the marketing aspect was the uncertainty of the selling price of Para Rubber. They suggested that wells should have been dug more to supply water to their plantation and their other agricultural sections, and the selling price of Para Rubber should have been controlled not to be too low.

**Keywords:** Production and marketing, Para rubber, Sakon Nakhon Province

## บทนำ

ประเทศไทยมียางพาราเป็นพืชยืนต้นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ มีการส่งออกยางธรรมชาติเพื่อป้อนแก่อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของโลก แนวโน้มในการใช้ยางธรรมชาติของโลกที่สูงขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยมีการขยายพื้นที่ปลูกทั่วทุกภาคของประเทศ เนื่องจากยางพาราเป็นพืชที่ให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรในระดับสูง (คณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ 2553: 1) ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งสิ้น 17,959,402 ไร่ เป็นเนื้อที่กรี๊ดได้ 12,049,102 ไร่ ให้ผลผลิตรวมทั้งประเทศ 3,051,781 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 253 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ([http://www2.oae.go.th/statistic/yearbook54/fruits/01\\_rubber53.xls](http://www2.oae.go.th/statistic/yearbook54/fruits/01_rubber53.xls)) เป็นประเทศที่มีการส่งออกยางพารา มากที่สุดในโลก ปี 2552 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกกว่า 146,264 ล้านบาท (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2553: 19) ตลาดการซื้อขายยางแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตลาดยางต่างประเทศและตลาดยางภายในประเทศ โดยตลาดยางต่างประเทศมีการซื้อขายแบบ 1) ตลาดเปิดหรือตลาดทางการ และ 2) ตลาดที่มีการซื้อขายตรง ส่วนตลาดภายในประเทศ ได้แก่ 1) ตลาดยางระดับท้องถิ่น 2) ตลาดกลางยางพารา และ 3) ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (สถาบันวิจัยยาง 2553: 19-20) ในปี 2553 จังหวัดสกลนครมีพื้นที่ปลูกยางพารา 185,269 ไร่ เป็นเนื้อที่เปิดกรี๊ดได้ 42,580 ไร่ ให้ผลผลิตเฉลี่ย 8,388 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 197 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ([http://www2.oae.go.th/statistic/yearbook54/fruits/01\\_rubber53.xls](http://www2.oae.go.th/statistic/yearbook54/fruits/01_rubber53.xls)) อำเภอส่องดาวมีพื้นที่ปลูกยางพารา 25,966 ไร่ เป็นพื้นที่กรี๊ดได้ 6,855 ไร่ มีครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 2,055 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอส่องดาว: 2554) ตลาดยางพาราเป็นตลาดระดับท้องถิ่นโดยมีวิธีการตลาดยางพารา คือ 1) ตลาดประมูลยางพารา 2) ขายให้กับพ่อค้าคนกลาง 3) เกษตรกรขายผลผลิตโดยตรงกับพ่อค้าท้องถิ่น การผลิตและตลาดยางพาราของเกษตรกรยังคงประสบปัญหาทั้งในด้านผลผลิตและด้านราคา โดยเกษตรกรไม่สามารถเป็นผู้กำหนดราคาหรือทำการต่อรองราคากับตลาดได้ และส่วนใหญ่ยังคงถูกพ่อค้าเอาเปรียบ

จากเหตุผลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร เพื่อเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ จะได้นำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทั้งด้านการผลิตและการตลาด เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพตลาดยางพารา เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มอำนาจในการต่อรองด้านราคา รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนส่งเสริมและพัฒนาการผลิตยางพาราของเกษตรกรในพื้นที่ให้มีความมั่นคง ยั่งยืนและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

## วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา 2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา 3) สภาพการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร 4) ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่อการผลิตและการตลาดยางพารา 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ผ่านการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและมีพื้นที่ปลูกยางพาราในอำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร จำนวน 2,055 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane มีนัยสำคัญที่ 0.07 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร ทำการทดสอบค่า

ความเชื่อถือได้ (reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา ในประเด็น ระดับความรู้ที่ได้รับในด้านการผลิต และการตลาดยางพารา ระดับความรู้ที่ได้รับจากแหล่งความรู้ที่ได้รับ ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา เท่ากับ 0.9111, 0.7270, 0.8204, 0.7662 และ 0.8049 ตามลำดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ และการแปลความหมาย สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

## ผลการวิจัย

### 1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.01 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพ สมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 5.39 คน การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เกือบสองในสามเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) และมีประสบการณ์การผลิตยางพาราเฉลี่ย 7.77 ปี

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.40 คน พื้นที่ปลูกยางพารา เฉลี่ย 26.79 ไร่ เกือบทั้งหมดมีการถือครองพื้นที่ผลิตยางพาราเป็นของตนเอง มากกว่าครึ่งมีเอกสารในพื้นที่ปลูกยางพารา เป็น สปก.4-01 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก มีรายได้ในครัวเรือนจากการผลิตยางพาราเฉลี่ย 295,633.23 บาทต่อปี มีรายจ่ายในการผลิตยางพาราเฉลี่ย 50,682.80 บาทต่อปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้านการ ผลิตและการตลาดยางพาราจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

### 2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา

2.1 เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพาราโดยตอบถูกร้อยละ 80.00 ขึ้นไป เรียงลำดับดังนี้ ลักษณะดินที่เหมาะสมกับการปลูกยางพารา สูตรปุ๋ยที่ใช้ในสวนยางพาราช่วงก่อนเปิดกรีด แมลงศัตรูที่สำคัญของยางพารา ความหนาของเปลือกยางพาราที่กรีดในแต่ละครั้ง องค์ประกอบหลักของตลาด และประเทศคู่แข่ง ทางด้านการตลาดยางพารา มีความรู้ปานกลาง โดยตอบถูกร้อยละ 70.00-79.99 เรียงลำดับดังนี้ การเตรียมดินปลูกยางพารา การคลุมโคนยางพาราเพื่อรักษาความชุ่มชื้น ช่วงเวลาเหมาะสมในการใส่ปุ๋ยยางพารา การปลูกพืชแซมระหว่างแถวยางพารา ขนาดต้นยางพาราที่เหมาะสมในการเปิดกรีด ความหมายของการตลาด และแนวคิดการจัดการตลาด มีความรู้ต่ำ โดยตอบ ถูกน้อยกว่าร้อยละ 70.00 เรียงลำดับดังนี้ ขนาดที่เหมาะสมของหลุมปลูกยางพารา ช่วงฤดูที่เหมาะสมในการตัดแต่งกิ่งยางพารา การทำแนวป้องกันไฟ ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ปลูกยางพารา การปลูกซ่อมต้นยางพาราแทนต้นที่ตาย ความลาดเอียง ของรอยกรีดยางที่เหมาะสม และความสำคัญของตลาด

#### 2.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา และระดับความรู้จากแหล่งความรู้ที่ได้รับ

2.2.1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการตลาด เกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตและการตลาดใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ด้านการผลิตระดับมากในเรื่องการป้องกันไฟไหม้สวนยางพารา และมีความรู้ ระดับน้อยเรื่องการป้องกันโรคและแมลงที่ทำลายต้นยางพารา

2.2.2 ระดับความรู้ที่ได้รับจากแหล่งความรู้ เกษตรกรมีความรู้จากแหล่งความรู้ในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้ระดับมากจากการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และได้รับความรู้ระดับน้อยจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

### 3. สภาพการผลิตและการตลาดยางพารา

สภาพการผลิต พบว่า เกษตรกรเกือบสองในสามมีสภาพพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นพื้นที่ราบ มีลักษณะเป็น ดินร่วนปนทราย เกือบทั้งหมดมีการไถเตรียมดินก่อนปลูกยางพารา ใช้ยางพาราพันธุ์ RRIM600 มากกว่าครึ่งใช้ระยะปลูก

3x7 เมตร เกือบทั้งหมดใช้ปุ๋ยรองก้นหลุมก่อนปลูกยางพารา มากกว่าครึ่งปลูกยางพาราในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ในระยะก่อนเปิดกรีด เกษตรกรมากกว่าสองในสามใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 20-10-12 ซึ่งส่วนใหญ่ใส่ 1 ครั้งต่อรอบปีการผลิต มากกว่าครึ่งใส่ปุ๋ยด้วยวิธีการหยอดเป็นหลุม เกือบสองในสามใส่ปุ๋ยยางพาราในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ในระยะหลังเปิดกรีด เกษตรกรเกือบครึ่งใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 35-5-18 มากกว่าครึ่งใส่ 1 ครั้งต่อรอบปีการผลิต มากกว่าสองในสามใส่ปุ๋ยด้วยวิธีการหว่านและเกือบสองในสามใส่ปุ๋ยยางพาราในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม เกษตรกรหนึ่งในห้ามีการปลูกพืชแซมสวนยางพารา ส่วนใหญ่มีการตัดแต่งกิ่งยางพาราในช่วง 1-3 ปี มากกว่าสองในสามมีการตัดแต่งกิ่งยางในช่วงฤดูฝน เกือบทั้งหมดมีการกำจัดวัชพืชในแปลงยางพารา มากกว่าสองในสามมีการกำจัดวัชพืช 2 ครั้งต่อรอบปีการผลิต เปิดกรีดเมื่อต้นยางมีอายุเฉลี่ย 6.69 ปี มากกว่าครึ่งใช้ระบบกรีดยางหนึ่งในสามของต้นสองวันเว้นหนึ่งวัน เกือบครึ่งกรีดยางพาราในช่วงเวลา 24.00-02.00 น. ผลผลิตยางพาราเฉลี่ย 224.33 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าครึ่งมีผลผลิตเฉลี่ยระหว่าง 151-250 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการรวมกลุ่มผลิตและแปรรูปยางพาราเป็นสิ่งที่ดี โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าสะดวกในการเจรจาซื้อขาย มากกว่าครึ่งมีการรวมกลุ่มผลิตและแปรรูปยางพาราในชุมชนส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีความต้องการรวมกลุ่มผลิตและแปรรูปยางพารา

สภาพการตลาด พบว่า เกษตรกรมากกว่าสองในสามมีการขายยางพาราในรูปยางก้อนถ้วย ส่วนใหญ่ขายให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น เกือบทั้งหมดเห็นว่าการรวมกลุ่มและประมวลราคายางพาราทำให้ได้ราคาที่ดีที่สุด มากกว่าสองในสามมีการรวมกลุ่มและประมวลราคายางพารา ส่วนใหญ่มีการตรวจสอบราคาก่อนขาย มากกว่าสองในสามสอบถามราคาจากสถานที่รับซื้อยางพารา มากกว่าสองในสามเห็นว่าพ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคาซื้อ-ขายยางพารา ส่วนใหญ่มีการซื้อขายผลผลิตยางพารากับพ่อค้าหลายราย เกือบทั้งหมดมีการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตยางพารา โดยส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตยางพารากันแบบชั่วคราว เกือบทั้งหมดได้รับเงินสดทันทีหลังจากขายผลผลิตยางพารา

#### 4. ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจกับการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร

4.1 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมกับการผลิตยางพารา ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ( $r = 0.426$ ) และประสบการณ์การปลูกยางพารามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ( $r = 0.284$ ) ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและอายุของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ( $r = -0.237$  และ  $-0.206$  ตามลำดับ) กับการผลิตยางพารา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมกับการผลิตยางพาราของเกษตรกร

| สภาพทางสังคม             | ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ( $r$ ) | แปลผลระดับความสัมพันธ์ |
|--------------------------|--------------------------------------------|------------------------|
|                          | การผลิตยางพารา                             |                        |
| ระดับการศึกษา            | 0.426**                                    | ต่ำ                    |
| ประสบการณ์การปลูกยางพารา | 0.284**                                    | ต่ำมาก                 |
| จำนวนสมาชิกในครัวเรือน   | -0.237**                                   | ต่ำมาก                 |
| อายุ                     | -0.206**                                   | ต่ำมาก                 |

หมายเหตุ \* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

\*\* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2  
The 2<sup>nd</sup> STOU Graduate Research Conference

4.2 ความสัมพันธ์ของสภาพทางเศรษฐกิจกับการผลิตยางพารา รายได้จากการผลิตยางพาราและรายจ่ายนอกภาคการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ( $r = 0.494$  และ  $0.401$  ตามลำดับ) รายจ่ายการผลิตยางพารามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ( $r = 0.228$ ) และพื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมากที่สุด ( $r = 0.190$ ) ส่วนจำนวนแรงงานของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ( $r = -0.348$ ) กับการผลิตยางพารา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของสภาพทางเศรษฐกิจกับการผลิตยางพาราของเกษตรกร

| สภาพทางเศรษฐกิจ         | ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ( $r$ ) | แปลผลระดับความสัมพันธ์ |
|-------------------------|--------------------------------------------|------------------------|
|                         | การผลิตยางพารา                             |                        |
| รายได้จากการผลิตยางพารา | 0.494**                                    | ต่ำ                    |
| รายจ่ายนอกภาคการเกษตร   | 0.401**                                    | ต่ำ                    |
| รายจ่ายการผลิตยางพารา   | 0.228**                                    | ต่ำมาก                 |
| จำนวนแรงงาน             | -0.348**                                   | ต่ำมาก                 |
| พื้นที่ปลูกยางพารา      | 0.190**                                    | ต่ำมากที่สุด           |

หมายเหตุ \* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05  
\*\* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.3 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมกับการตลาดยางพารา ประสิทธิภาพการปลูกยางพาราของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ( $r = 0.361$ ) และระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมากที่สุด ( $r = 0.189$ ) ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมากที่สุด ( $r = -0.192$ ) กับการตลาดยางพารา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมกับการตลาดยางพาราของเกษตรกร

| สภาพทางสังคม              | ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ( $r$ ) | แปลผลระดับความสัมพันธ์ |
|---------------------------|--------------------------------------------|------------------------|
|                           | การตลาดยางพารา                             |                        |
| ประสิทธิภาพการปลูกยางพารา | 0.361**                                    | ต่ำมาก                 |
| ระดับการศึกษา             | 0.189**                                    | ต่ำมากที่สุด           |
| จำนวนสมาชิกในครัวเรือน    | -0.192**                                   | ต่ำมากที่สุด           |

หมายเหตุ \* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05  
\*\* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2  
The 2<sup>nd</sup> STOU Graduate Research Conference

4.4 ความสัมพันธ์ของสภาพทางเศรษฐกิจกับการตลาดยางพารา รายได้จากการเกษตรอื่นของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ( $r = -0.209$ ) รายจ่ายจากการเกษตรอื่นและจำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมากที่สุด ( $r = -0.174$  และ  $-0.167$ ตามลำดับ) กับการตลาดยางพารา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ของสภาพทางเศรษฐกิจกับการตลาดยางพาราของเกษตรกร

| สภาพทางเศรษฐกิจ        | ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ( $r$ ) | แปลผลระดับความสัมพันธ์ |
|------------------------|--------------------------------------------|------------------------|
|                        | การตลาดยางพารา                             |                        |
| รายได้จากการเกษตรอื่น  | -0.209**                                   | ต่ำมาก                 |
| รายจ่ายจากการเกษตรอื่น | -0.174*                                    | ต่ำมากที่สุด           |
| จำนวนแรงงานในครัวเรือน | -0.167*                                    | ต่ำมากที่สุด           |

หมายเหตุ \* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05  
\*\* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

#### 4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา

4.5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้านการผลิตที่พบมาก คือ การขาดน้ำในช่วงฤดูแล้ง และปัญหาด้านการตลาดที่พบมากที่สุด คือ ราคารายางพาราไม่แน่นอน

4.5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการผลิตและการตลาดยางพารา เกษตรกรเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการผลิตมากที่สุด คือ ให้มีการอบรมและฝึกปฏิบัติการกรีดยางและวิธีการลับมีดกรีดยาง และเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการตลาด คือ เกษตรกรเสนอให้มีการสร้างเครือข่ายในระดับตำบลและระดับอำเภอ

### อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกรในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุโขทัย มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

#### 1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

##### 1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

เพศ พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พนมพร ประทุมรัตน์ (2548: 61) ที่ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยางพาราในแหล่งปลูกยางใหม่ อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งพบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกยางพาราส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ระดับการศึกษา พบว่า มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ การสอบถามหรือตรวจสอบราคาก่อนการขายผลผลิตยางพารา และการตัดสินใจเลือกพันธุ์ยางพาราที่ปลูก กล่าวคือ เกษตรกรที่มีระดับ

การศึกษาสูงมีผลต่อการเลือกใช้พันธุ์ยางและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่สูงขึ้น รวมทั้งมีการสอบถามหรือตรวจสอบราคาก่อนการขายผลผลิตยางพาราจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น

**ประสบการณ์การปลูกยางพารา** พบว่า มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับการแปรรูปผลผลิตยางพารา การสอบถามหรือตรวจสอบราคาก่อนการขายผลผลิตยางพารา ผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ และระบบกรีดยาง กล่าวคือ เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกยางพารามากจะมีการแปรรูปผลผลิตยางพาราที่หลากหลาย แทนที่จะผลิดยางก้อนเดียวเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต และลดความเสี่ยงด้านราคาที่มีความผัน มีเครือข่ายที่สามารถสอบถามหรือตรวจสอบราคาก่อนการตัดสินใจขายผลผลิต ส่งผลให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาเป็นที่พอใจ ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อย เนื่องจากความแตกต่างทางด้านเทคนิคในการดูแลรักษาสวนยางที่ถูกต้อง หรือแม้กระทั่งการเลือกระบบกรีดยางที่เหมาะสม ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผลผลิตยางพาราอีกด้วย

#### 1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

**พื้นที่ปลูกยางพารา** พบว่า มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับระยะปลูกยางพารา และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากจะระยะปลูกยางพาราก็น่าจะมากขึ้น รวมทั้งผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ก็สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรเกิดการเรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์ จากการอบรม การเยี่ยมชมแปลงสาธิต หรือการศึกษาค้นคว้าเอง แล้วนำวิทยาการรวมถึงเทคนิคต่างๆมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมมากขึ้น

**รายได้ในครัวเรือนจากการผลิตยางพารา** พบว่า มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ การแปรรูปผลผลิตยางพารา ระยะปลูก และระบบกรีดยางพารา กล่าวคือ เกษตรกรที่มีผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่สูง มีการแปรรูปผลผลิตยางพาราที่หลากหลาย ระยะปลูก และระบบกรีดยางที่เหมาะสมก็มีโอกาสทำรายได้จากการผลิตยางพาราในระดับสูงเช่นเดียวกัน เนื่องจากการเลือกระยะปลูก และระบบกรีดยางที่เหมาะสม มีผลทำให้ผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่สูงขึ้นได้ เกษตรกรสามารถตัดสินใจในการแปรรูปผลผลิตยางพาราได้หลากหลายขึ้น ส่งผลให้รายได้ในครัวเรือนสูงขึ้นตามไปด้วย

**รายจ่ายในครัวเรือนจากการผลิตยางพารา** พบว่า มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับระยะปลูก และผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีรายจ่ายในการผลิตยางพารามาก ระยะปลูกยางพารา และผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ก็จะสูงเช่นกัน ทั้งนี้รายจ่ายส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่เกิดจากการซื้อปุ๋ยมาใช้ในการบำรุงดินยางพารา และการบริหารจัดการในสวนยางพารา ซึ่งจะส่งผลให้ผลผลิตยางพาราสูงขึ้น เนื่องจากยางพารานั้นเป็นพืชที่ตอบสนองต่อปุ๋ย คือ ยิ่งให้ปุ๋ยมาก เพียงพอกับความต้องการของยางพารา ก็มีผลต่อการให้ผลผลิตน้ำยางเช่นกัน

#### 2. ความรู้พื้นฐานและระดับความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา

จากผลการศึกษา พบว่า ความรู้พื้นฐานและระดับความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกรมีแนวโน้มไปในทิศทางตรงกันข้ามกับอายุต้นยางพาราที่เปิดกรีด ซึ่งสอดคล้องกันกับระดับความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการผลิตยางพารา ซึ่งพบว่าเกษตรกรที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารามาก จะมีการเปิดกรีดยางที่มีอายุน้อย โดยมีปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเปิดกรีดยางพาราของเกษตรกร เช่น แรงจูงใจด้านราคา ภาระหนี้สิน ความต้องการใช้เงิน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า เกษตรกรที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารามาก จะมีการสอบถามหรือตรวจสอบราคาก่อนการขายผลผลิตยางพารา เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มนี้จะรับข้อมูลข่าวสาร ด้านราคายางพาราได้จากหลายแหล่งกว่าเกษตรกรที่มีความรู้พื้นฐานน้อย



### 3. สภาพการผลิตและการตลาดยางพารา

3.1 สภาพการผลิต จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกว่าสองในสามมีสภาพพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นพื้นที่ราบ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2547: 11) กล่าวว่า สภาพที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางควรเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนทราย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ หน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 1 เมตร ไม่มีชั้นหินแข็งหรือหินดินดาน เกษตรกรมากกว่าครึ่งใส่ปุ๋ยเคมี 1 ครั้งต่อรอบปีการผลิต โดยเก็บครึ่งใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 30-5-18 ผลผลิตยางพาราเฉลี่ย 224.33 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีผลผลิตยางพาราเฉลี่ยระหว่าง 151-250 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของประเทศ พบว่า ต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของประเทศถึง 28.67 กิโลกรัมต่อไร่ และเมื่อเปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของจังหวัดสกลนคร พบว่า สูงกว่าผลผลิตเฉลี่ยของจังหวัดสกลนคร 27.33 กิโลกรัมต่อไร่ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากพฤติกรรมในการใส่ปุ๋ยยางพาราของเกษตรกร เพราะยางพาราเป็นพืชที่ตอบสนองต่อปุ๋ย ดังที่นครจ์ แสงรักษา วงศ์ (2552: 129) กล่าวว่า ดินยางที่ผลิตน้ำยางสด 1,000 กิโลกรัม จะต้องใช้ปริมาณธาตุอาหารในดินไม่น้อยกว่า 60 กิโลกรัม หากต้องการให้ดินยางมีการเจริญเติบโตและให้ปริมาณน้ำยางได้อย่างสม่ำเสมอจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ต้นยาง และยังเป็นการรักษาระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินไม่ให้ลดลงด้วย

3.2 สภาพการตลาด จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมากกว่าสองในสามมีการผลิตยางก้อนถ้วย ทั้งนี้เป็นเพราะใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำ ใช้เวลาและแรงงานน้อย เกษตรกรสามารถใช้เวลาที่เหลือไปทำกิจกรรมอื่นๆ ได้ การขายผลผลิตยางพาราส่วนใหญ่ขายให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น โดยมากกว่าสองในสามมีการรวมกลุ่มและประมูลราคาขายพาราส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตแบบชั่วคราว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี ยังไม่มีการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กรเกษตรกรผู้ผลิตยางพาราที่ชัดเจน การรวมกลุ่มยางพาราของเกษตรกรจึงเป็นเพียงการรวมกลุ่มเพื่อนัดกันขายผลผลิตยางพาราร่วมกันเป็นครั้งคราวในระดับชุมชน

### 4. ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจกับการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร

#### 4.1 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจกับการผลิตยางพารา

4.1.1 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมกับการผลิตยางพารา ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ และประสบการณ์การปลูกยางพารามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมากกับการผลิตยางพารา เนื่องจากเกษตรกรที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การปลูกยางพารามาก จะมีการตัดสินใจเลือกวิธีการผลิตยางพาราที่เหมาะสม เช่น การคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่สูงขึ้น

4.1.2 ความสัมพันธ์ของสภาพทางเศรษฐกิจกับการผลิตยางพารา รายได้จากการผลิตยางพาราและรายจ่ายนอกภาคการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการผลิตยางพารา เนื่องจากผลตอบแทนจากการผลิตยางพาราและรายจ่ายนอกภาคการเกษตรมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับการผลิตยางพารา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลตอบแทนจากการผลิตยางพาราและรายจ่ายนอกภาคการเกษตรมาก เกษตรกรจึงให้ความสนใจกับการผลิตยางพารามากขึ้นด้วย

#### 4.2 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจกับการตลาดยางพารา

4.2.1 ความสัมพันธ์ของสภาพทางสังคมกับการตลาดยางพารา ประสบการณ์การปลูกยางพาราของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก และระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมากที่สุดกับการตลาดยางพารา เนื่องจากเกษตรกรที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การปลูกยางพารามาก จะเลือกขายยางพาราในราคาที่พอใจ และเลือกตลาดที่เหมาะสม เช่น มีการตรวจสอบหรือสอบถามราคาก่อนการขายผลผลิตยางพารา การรวมกลุ่ม

เกษตรกรประมูตราขายผลผลิตยางพาราเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคา ทำให้ขายผลผลิตได้ในราคาดีกว่าการนำไปขายแบบไม่มีการรวมกลุ่ม

4.2.2 ความสัมพันธ์ของสภาพทางเศรษฐกิจกับการตลาดยางพารา รายได้จากการเกษตรอื่นของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมากกับการตลาดยางพารา เนื่องจากรายได้จากการเกษตรอื่นมีแนวโน้มไปในทิศทางตรงกันข้ามกับการตลาดยางพารา ดังนั้นหากเกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรอื่นมาก ก็จะลดความสำคัญทางการตลาดยางพาราลง เช่น การขายผลผลิตยางพาราโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนที่จะได้รับเท่าที่ควร การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตยางพาราจะเกิดขึ้นตามความสะดวกของผู้ขาย

## 5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตยางพารา พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมาก คือ การขาดน้ำในช่วงฤดูแล้ง ทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มต้นทุนในการดูแลสวนยางพาราในช่วงฤดูแล้ง เพื่อลดการเสียหายหรือการตายของต้นยางพารา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรเสนอให้มีการอบรมการและฝึกปฏิบัติการกรีดยางและวิธีการลับมีดกรีดยาง การถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตยางพารา การรวมกลุ่มผลิตและแปรรูปยางพาราในชุมชน รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และโครงการขุดบ่อน้ำเพื่อการเกษตร โดยรัฐบาลจะต้องพิจารณาในด้านการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะด้านการประกอบอาชีพ ทำให้สามารถยกระดับคุณภาพของเกษตรกรทั้งในด้านรายได้ และสามารถดูแลรักษาต้นยางพาราอย่างถูกวิธีเพื่อให้ได้ผลผลิตเต็มที่

5.2 ปัญหาเกี่ยวกับการตลาดยางพารา พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมาก คือ ราคาของยางพาราไม่แน่นอน เนื่องจากการกำหนดราคาของยางพารารับกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น การชะลอตัวของระบบเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาของยางพารา เกษตรกรเองก็ไม่สามารถกักตุนผลผลิตได้เนื่องจากมีการผลิตยางก้อนถ้วยกว่าร้อยละ 79.0 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรเสนอให้มีการสร้างเครือข่ายในระดับตำบล และระดับอำเภอ รัฐบาลควรควบคุมราคาของยางพาราไม่ให้ตกต่ำ และ กระจายแหล่งข้อมูลข่าวสารในระดับชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ เกษตรกรในอำเภอสะอ่งดาว มีการเพาะปลูกกันเป็นจำนวนมาก แต่บางครั้งราคาก็ตกต่ำ ทำให้เกษตรกรต้องขาดทุน ไม่มีความแน่นอนด้านรายได้ จึงเห็นควรที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีความชำนาญด้านการผลิตและการตลาดยางพาราดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตยางพาราในระดับอำเภอ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในด้านการผลิตและการตลาดยางพาราที่เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ และเพื่อเป็นการยกระดับรายได้ของเกษตรกรและสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร

## ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสะอ่งดาว จังหวัดสกลนคร พบว่ามีประเด็นสำคัญที่ควรเสนอแนะไว้ ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรให้ความรู้เพิ่มเติมและสนับสนุน ชี้นำ ชี้นำให้เกษตรกรมีการหาความรู้ด้วยตนเองอีกทางหนึ่งเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดยางพารา โดยเน้นในประเด็นที่เกษตรกรยังมีความรู้ได้น้อย ได้แก่ ขนาดของหลุมปลูกยางพารา

ช่วงฤดูที่เหมาะสมในการตัดแต่งกิ่ง การทำแนวป้องกันไฟรอบสวนยาง ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ปลูกยาง การปลูกซ่อมต้นยางพารา ความลาดเอียงของรอยกริดที่เหมาะสม และความสำคัญของตลาด เป็นต้น

1.2 ผลผลิตยางพาราเฉลี่ยต่อไร่ต่ำกว่ามาตรฐานการให้ผลผลิตของสายพันธุ์ ดังนั้นเกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสวนยางพาราต่อไป

1.3 ควรมีการรวมกลุ่มผลิตและแปรรูปยางพารา เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการในการรวมกลุ่ม แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ดังนั้นเกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการจัดตั้งกลุ่ม รวมถึงมีการนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

1.4 ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตยางพาราในลักษณะแบบกลุ่มถาวร เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มขายผลผลิตยางพาราแบบชั่วคราว กล่าวคือ มีการรวมกลุ่มกันขายผลผลิตเป็นครั้งคราวไป ดังนั้นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรให้การดูแล ช่วยเหลือและสนับสนุนเกษตรกรในด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือสหกรณ์ผู้ผลิตรายพาราในระดับชุมชน ตำบล และอำเภอต่อไป เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในด้านการผลิตและการตลาดยางพาราที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพ เป็นการยกระดับรายได้ของเกษตรกร และสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกร

## 2. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางในการจัดตั้งกลุ่มผลิตและแปรรูปยางพารา เพื่อทราบปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการจัดตั้งกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ และยั่งยืนต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องความต้องการความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เพื่อทราบความต้องการของเกษตรกร และนำมาใช้เป็นแนวทางในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของเกษตรกร

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาระบบตลาดยางพาราในระดับชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกรในระดับชุมชนในด้านการจัดการตลาด และการจัดการผลิต เพื่อเตรียมพร้อมสู่การเปิดเสรีทางการค้าในอนาคต

2.4 ควรมีการขยายการวิจัยนี้ไปสู่ท้องถิ่นในระดับกว้างขึ้น เช่น ระดับจังหวัด ระดับภาค หรือทำการวิจัยเชิงลึกในระดับตำบล

## เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ (2553) ยุทธศาสตร์พัฒนายางพารา พ.ศ. 2552-2556 สถาบันวิจัยยางพารา กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จินดา ขลิบทอง (2544) “กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร* หน้าที่ 1 หน้า 19 นนทบุรี: แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ฉกรรจ์ แสงรักษาวงศ์ (2551) *คัมภีร์ยางพารา* นนทบุรี: เอ-วัน ฟิวเจอร์ จำกัด

พนมพร ประทุมรัตน์ (2548). “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกยางพาราในแหล่งปลูกยางใหม่ อำเภอป่าโมก จังหวัดฉะเชิงเทรา” การศึกษาปัญหาพิเศษ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

**The 2<sup>nd</sup> STOU Graduate Research Conference**

---

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2552) “สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี 2552 ”  
สำนักงานเกษตรอำเภอส่องดาว (2554) ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอส่องดาว สำนักงานเกษตรจังหวัด  
สกลนคร

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2547) การปลูกยางพาราในพื้นที่แห่งใหม่ กรุงเทพมหานคร หจก.เทพเพ็ญวานิชย์  
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2554) “ยางพารา : เนื้อที่ขึ้นต้น เนื้อที่กรีดยางได้ ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553”  
สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 1 สิงหาคม 2554 จาก [http://www2.oae.go.th/statistic/yearbook54/fruits/01\\_rubber53.xls](http://www2.oae.go.th/statistic/yearbook54/fruits/01_rubber53.xls)